

men worden. Hoe er den microscopisch tuberkelbacillen zijn met tuberculose moeilijkheid werd dat de bacil van bepaalde kleuring derkennen. Wanneer van een patiënt wordt opgegeven, tuberkelbacillen, dan methode, waaraan is verbonden, vinden wij in ien. Het sputum seeren om naar er wij den mond et daar tot een

zichte van andere wij een zeer kleine tuberkelbacillen. Daarna wordt brengen wij dit stoffe kleurstof ces boeken, dan zekere hoeveel- verd worden. Met vergoten en flink den deze kleur- lat de preparaten van sterke zuren naking gebracht de zoo moeilijk t in tegenstelling die de kleurstof n de tuberkelba-

ten onder den art men tot een sputum al naar llen bevat. Ook zoeken materiaal f te behandelen, en, de bacillen aarna verder als vorden. Toch k in alle gevallen ik en boter ook st bevinden zich bacteriën, waar Ja, niet alleen cillen, wat vorm gelijkens op te rkingen komen r overeen. On- door het micros-

en andere mo- Men gaat deze bodembezinsel epaalde, scherp mmige organen in eenigen tijd t maken of inder- veest zijn. hoe de verwek- et groote bacte- ichzelf genaamd nmen in een duidelijk te ma- nist zelf in het den tegen den lat de patiënten p genezing zeer dan nog even tuberculose bij rband met haar ansch.

K. H.

EN
RWUS

pen".

titel: „De Wet-
Ds C. A. Vreug-
leine brochure
Bijbelsche Op-
nderloo.

e gedachte, dat
n, hoe in 1883,
r bedoelde wet
eember in de
zoodat Koning
reeds kon be-
der dankbaar-
rinnering terug
ik uit het oog
erd is, in en
ingen men zich
e, om aan het
en in overeen-
doop afgelegd-
rden vergele-
van den strijd

heeft verduurd, langzamerhand is heengegaan, daar is het zeer noodig, dat de historie wordt meege- deeld aan de ouders van tegenwoordig en ook aan het jongere geslacht. Wij hebben namelijk vaak de groote fout, dat we weldaden genieten, alsof ze ons zoo van zelf toekomen en vergeten dan maar, hoe groote moeite het gekost heeft, ze te overerven, maar dan door degenen die ons voor- gingen. Daarom stel ik mij voor, dat straks op de herfstvergaderingen van onze Schoolvereenigingen, van onze Kiesvereenigingen, van onze Jongelings- vereenigingen de herinnering aan de toestand- koming van de Wet-Mackay een apart punt van bespreking zal uitmaken.

We hebben hierover leetuur genoeg en als zeer geschikt noem ik nu het juist verschenen boekje van Ds Vreugdenhil. Hij toont ons daarin aan, dat de worsteling voor de School met den Bijbel na de wet van 1878 door Minister Kappeyne van de Coppeloo zeer moeilijk werd gemaakt. Hadden we tot 1857 gestreden voor de vrijheid, toen was de vraag naar de rechtsgelijkheid naar voren geko- men. En in plaats van die nader te brengen had de wet van 1878 door de groote begunstiging van de Openbare school onze scholen in slechter con- ditie gebracht. De „Scherpe Resolutie", dat was de naam die de Wet-Kappeyne verdiende.

Ons volksdeel wanhoopte echter niet. De strijd werd voortgezet en toen op 12 Maart 1888 de par- tijen van de rechterzijde bij de Kamerverkiezingen de overwinning hadden behaald, kon het eerste Christelijk ministerie optreden (1888—1891). Al spoedig kwam dit Ministerie-Mackay met een wets- voorstel inzake het Lager Onderwijs. De mogelijk- heid van subsidie voor de Bijzondere School werd geopend en ofschoon de voorgestelde bedragen oorspronkelijk slechts klein waren, scherp werd er nog gestreden. Niemand minder dan Kappeyne van de Coppeloo hield een felle rede en verweet aan Mackay en zijn vrienden: „Zij die plachten er zich op te beroemen, kinderen der fiere Geuzen te zijn, houden van hun wakkere voorvaders niets over behalve den bedelnap".

Is het niet ontstellend, dat er zulke woorden worden gebruikt, wanneer er een begin van recht zal worden gedaan aan andersdenkenden? Maar ook in het liberale kamp werden andere stemmen gehoord. Uit het boekje van Ds Vreugdenhil haal ik deze woorden aan van Dr Mees: „Het aantal van hen, die uit eigener beweging bezwaren heb- ben tegen de Openbare school, is groot genoeg om van onze zijde ernstig met die bezwaren reke- ning te houden en te doen wat in ons vermogen is, om daaraan tegemoet te komen. Er is hier inderdaad m.i. een vrijzinnig beginsel in het spel. Ik voor mij zal nimmer mijn vrijheid van denken door iemand laten belemmeren, maar evenzeer wensch ik te eerbiedigen de overtuiging van ande- ren, al sta ik zoo ver mogelijk van hen af, — zolang zij niet de alleenheerschappij willen voer- ren. Wij staan thans voor het feit, dat met aan- drang subsidie wordt verlangd. En nu geloof ik, dat er bij den toestand, waarin de gemoederen van velen in het land verkeerden, geen principieel bezwaar van onze zijde behoeft te bestaan, om daartoe mee te werken."

En zoo is dan de Wet-Mackay tot stand geko- men. Het beginsel werd daarmee aanvaard, dat de Overheid mede mag bijdragen aan de instand- houding van het Bijzonder Onderwijs. Dat be- ginsel heeft doorgewerkt en heeft zijn konsekwente toepassing gevonden in de Wet-De Visser van 1920.

De geschiedenis van de vrije school in Neder- land is een schoone geschiedenis. Ze getuigt van worstelingen in het gebed, van opofferingen van hen, die het noodige zelf nauwelijks hadden. Daar- om mogen we die historie niet vergeten. Die moet ook verteld worden aan de kinderen. Moge dan het boekje van Ds Vreugdenhil daaraan dienst- baar worden en getuige het jaar 1939 ruimschoots van de dankbaarheid van het Christenvolk van Nederland, dat in zijn scholen met den Bijbel een onschatbaar voorrecht geniet, ten einde de kin- deren van der jeugd aan te kunnen onderwijzen naar den eisch van Gods Woord.

Gr.

G. MEIMA.

Zelfstandigheid, en nog wat.

We zijn dr W. A. v. Es nog een antwoord schuldig. Hij schrijft in „Geref. Kbl. Leeuwarden":

Het komt ons voor, dat het voor de rust en de vreed- zame ontwikkeling van onze kerken heel nuttig zou zijn, zoo er, ook bij het bestaan van „meningsver- schillen", wat meer geleet werd, op hetgeen waarin men het onder ons eens is, dat in veelheid en waarde, waarover verschil is, Gode zij dank, nog heel wat over- treft.

Ik kan die uitlating appreciëren, maar ik vind, dat ze wat laat komt. Als dr v. Es eerder daaraan gedacht had, zou hij prof. Hepp's brochures met die meerdere voorzichtigheid hebben gerecenseerd, welke van dr v. Es in zijn dubbele qualiteit van curator der V.U. en van Kampen had mogen verwacht worden. Thans heeft

hij ietwat al te vlug een hoogleeraar der V.U. tegen een van Kampen geholpen; en ik vind dat, bij zóoveel fouten als door eerstgenoemde begaan zijn, een vreemd doen van een curator van Kampen. Als dr v. Es eens evenveel nota genomen had van wat ik tegen prof. Hepp's brochure IV aanvoerde, als hij het ditmaal van mijn opmerkingen over Kampen's zelfstandigheid doet, dan had hij eerder meegedolven aan „de rust en de vreedzame ontwikkeling van onze kerken".

Zijn opschrift boven het door ons met instemming geciteerde artikel „tout comme chez nous" nader ver- duidelkende, merkt dr v. Es op:

We tweezen op in Amerika gerezen verschillen omtrent de leer der algemeene genade: „tout comme chez nous", „geheel als bij ons".

Ook daar loopt naast de dogmatische kwestie, een kerkrechtelijke, omdat meerdere vergaderingen meen- den de bevoegdheid te hebben niet alleen predikanten maar ook kerkeraden af te zetten. Een kwestie, die toch waarlijk ook onder ons niet vreemd is: „tout comme chez nous", „geheel als bij ons".

Zelfs was het daarom in Amerika in de kwestie der algemeene genade reeds tot afzettingen en tot scheu- ring gekomen, en wij waarschuwden daarom voor- zichtig te zijn.

Prachtig; daarover zijn we het dus eens. Moge 't zoo blijven in Sneek.

Thans nog iets over de „zelfstandigheid" van het Kamper theologisch onderwijs. Dr v. Es deelt mede, hoe hij destijds mijn desbetreffende uitlating heeft „aange- voeld":

We hadden zijn woorden zoo aangevoeld, dat hij bij de zelfstandigheid der ontwikkeling dacht aan een andere inrichting van Hooger onderwijs, waar ook de theologie beoefend werd, en in welke beoefening onze kerken ook, en dit niet zoo weinig, belang heb- ben, en ook belang stellen. Wij zijn namelijk van meening, dat het van het hoogste belang is voor onze kerken, en dat het ook overeenstemt met wat daar- over in onze kerken vrij algemeen wordt gevoeld, dat onze theologische hoogleeraren te Amsterdam en te Kampen niet tegenover of zelfs naast elkander een „zelfstandige", maar in hartelijke eenheid een „ge- meenschappelijke ontwikkeling der theologie" na- streven. Dit sluit dan, hoe ongewenscht ook, niet altijd meningsverschillen uit. Doch vooral dat Kampen een „zelfstandige theologie" zou hebben te „beo- ogen", deed ons schrikken, scheen voor de gezonde, en vreedzame ontwikkeling van onze kerken en de Geref. theologie niet zonder gevaar.

Prof. S. heeft ons echter in dit opzicht omtrent zijn bedoelen door zijn ophelderingen gerustgesteld.

Laat me, hoe onaangenaam het ook is, dr v. Es' gevoel van gerustgesteld-zijn toch nog even mogen in de crisis brengen; niet opdat het verdwijne, doch opdat het op m.i. betere gronden, en daarop alleen ruste. Als ik spreek van zelfstandigheid van Kampen, denk ik aan- vankelijk aan niets bepaalds, dus ook niet aan een of andere bevriende inrichting (de V.U.). Maar als in bepaalde gevallen die bevriende inrichting een verkeer- den kant uitgaat, dan kan, niet uit zelfstandigheids- ziekte, doch ter wille van kerken en theologie, in be- paalde gevallen een zelfstandige ontwikkeling „beoogd" moeten worden. Met precies dezelfde vrij- moedigheid, als waarmee in „Paedagogisch Tijdschrift" de cursisten van prof. Waterink worden geïnstrueerd tegen een óók aan de V.U. in twee faculteiten gedoceerde wijsbegeerte! Ik wil dr v. Es niet verhalen, dat dit thans het geval is. Ik meen, dat in kerkrechtelijk opzicht (en de dogmatiek krijgt ten deele daarmee ook te doen) en in dogmatisch opzicht de V.U. thans een verkeerden kant uitgaat. Wat prof. Hepp schrijft over de intuïtie, bestrijdt ik. De lijn, die al bewuster door- getrokken wordt, van zijn dissertatie over het algemeene getuigenis des H. Geestes tot die van dr Prins over het geweten, acht ik onjuist, en zal ik niet mede kunnen helpen trekken. En zoo is er meer. Ook de verbondseer zal ik in overeenstemming met de theologen uit den bloeitijd, en dus in tegenspraak met prof. Hepp (blijkens diens publicaties) en anderen hebben voor te stellen. Mijn studenten vind ik minstens evenveel respect waard, als prof. Waterink zijn cursisten.

En ik vraag me af, waarom dr v. Es nu zoo „schrikt" als speciaal Kampen zelfstandigheid beoogt. Hij schrijft graag vreedzame samenwerking te willen zien. Goed. Maar het zal hem niet ontgaan kunnen zijn, dat niet ik prof. Hepp aanviel, doch deze mij. Dat is voor wie vreedzame ontwikkeling wil, dan toch allereerst oor- zaak van „schrik". In steen van schrikgebaren zagen we evenwel bij dr v. Es applausbewegingen, toen prof. Hepp van wal stak. Ik versta dat niet. Evenmin versta ik, waarom hij schrikt, als Kampen zou opponeeren tegen een deel der professoren aan de V.U., terwijl dr v. Es met geen woord van eenigen schrik gewaagt, nu min- stens twee, zoo niet drie hoogleeraren der V.U. (de H.H. Hepp, Waterink, en ook Kuyper) in brochures, kranten- artikelen, en een paedagogisch tijdschrift opponeeren tegen andere hoogleeraren der V.U. (wijsbegeerte der wetstidee). Die hoogleeraren werken met één der door hen bestredenen samen aan de opleiding van dominees (de H.H. Hepp, Waterink, maar ook Vollenhoven!) Als dr v. Es samenwerking wil, laat hem dan beginnen bij het begin, en dus vragen, of de aanvallen van prof. Hepp op goede gronden rusten. Zoo ja, hij blijve hem steunen. Zoo neen — en ik bood materiaal genoeg — laat dr v. Es dan royaal zeggen: de harmonie is veels- zins onnooedig verstoord. De curator van Amsterdam en Kampen moet niet Kampen aansprakelijk stellen voor oorzaken van „schrik", als ze zoo apert liggen voor rekening van Amsterdam. Zóó stond het in de huidige meeningsschillen. Als dr v. Es schrikt, dan schrikke hij voor het minst over het gebrek aan samenwerking

aan de V.U. zelf. En spreke nu óók eens daarover in zijn kerkbode.

Dr v. Es vervolgt:

Doch nu zitten we hierbij toch nog voor een groote moeilijkheid, en daarom ook onze bede om nog meer opheldering, zoo het mogelijk is.

„Zelfstandigheid" kan toch niets anders beteeken- en, dan door niets buiten zich bepaald, dus „vrijheid", waarvan dan het „gevoel" te Kampen volgens Prof. S. zoo zelfs anderen overtreffend sterk is. Goed.

Goed? Neen, niet goed, geloof ik. Ik ken binnen den kosmos geen enkele „zelfstandigheid", die „door niets buiten zich bepaald" is. En ik verwerp elk in die richting uitgewerkt vrijheidsbegrip. Eén van beide: dr v. Es meent, dat de V.U. „zelfstandig" is, of niet. Indien niet, hij zegge het. Indien wel, meent hij dan heusch, dat de zelfstandigheid der V.U. „door niets buiten zich bepaald" is? Ik zou mijn contributie onmiddellijk intrekken, als die meening door de V.U. verdedigd werd. Maar het is zoo niet, bij mijn weten. Dr v. Es vervolgt:

Doch wanneer Prof. S. dan die zelfstandigheid van de ontwikkeling der theologie te Kampen nader gaat definieeren, dan spreekt hij juist niet van dit door- niets-buiten-zich bepaald-zijn, van die vrijheid dus, maar juist van hetgeen, waardoor zij wel bepaald is: het onderteekeningformulier der professoren, de geloofsbelijdenis der hoogleeraren als leden der kerk, en dan het niet door ons maar door prof. S. van aanha- lingsteekens voorzien, en toch desniettemin voor ons niet bijzonder duidelijke abstracte begrip „studie".

In het licht van mijn voorafgegaane opmerking zal het nu wel duidelijk zijn, dat ik mijnerzijds expres niet sprak van een door niets buiten zich bepaalde zelfstandigheid. Ik zou dat zeer bedenkelijk achten, en hoop, dat dr v. Es dat ook zal gaan doen.

We lezen verder:

Doch van de Kerken, wier school Kampen toch is, sprak de hoogleeraar niet.

Hoe nu? Het onderteekeningformulier, en de geloofs- belijdenis der professoren, en de gereformeerde belijdenis, dat zijn toch kerkelijke zaken?

Dr v. Es vervolgt:

Wel van de Curatoren (sprak K. S.); die ten dien aanzien volgens den hoogleeraar, niets te bepalen heb- ben, hoewel toch juist volgens het reglement der School door de Kerken de verzorging der School aan hen is opgedragen en ook zij juist hebben toe te zien, dat alles uit het onderwijs gewoerd blijve wat afbreuk zou doen aan de belijdenis der kerken (Regl. der School, art. 5).

Neen, ook de curatoren hebben die zelfstandigheid niet te bepalen. Ze hebben alleen maar toe te zien, dat tegen de door de kerken gegeven nadere bepalingen der zelfstandigheid niet gezondigd wordt; niet door professoren b.v. Of niet door bepaalde bladen. Prof. Greijdanus heeft eens als rector zich geroepen ge- voeld op te komen tegen „De Heraut", toen dit blad de in 1893 gegeven nadere bepaling van Kampen's zelfstandigheid niet daadwerkelijk erkende. Ook van de curatoren van Kampen qualitate qua zou zulke een handhaving van die nadere bepaling van 1893 tegenover „De Heraut" en zulke samenwerking met den rector van destijds wel te verwachten zijn geweest — in het afgetrokken. Hoewel, — in de Handelingen lezen we daarvan niets. Wij constateeren, doch accu- seeren ook nu niet.

Dr v. Es zegt voorts:

En volgens prof. S. (hebben) zelfs de hoogleeraren niet (te dien aanzien te bepalen) hoewel de eventuele „zelfstandige ontwikkeling der theologie" toch juist van hen verwacht zou moeten worden.

Neen, natuurlijk niet. Als de hoogleeraren zich vrij- willig binden aan de door de kerken reeds gegeven nadere bepaling der zelfstandigheid van hun werk, heb- ben zij zelf niets te dien aanzien te bepalen, doch al- leen maar het bepaalde, en door hen aanvaarde in goede trouw uit te voeren. Zij in het hunne, de curatoren weer in het hunne. Een hoogleeraar, die niet „zelf- standig" werken zou, zou zondigen tegen de kerkelijke bepaling van 1893 (wetenschappelijke studie der Theologie).

Verder:

Maar dan ook niet de Kerken zelf, hoewel die het toch juist zelf zijn, die de School tot een bepaald doel, namelijk de opleiding tot den dienst des Woords on- derhouden (art. 2)?

De kerken behoeven niet meer te bepalen, want ze hebben al bepaald (1893). Ze hebben alleen nog maar uit haar eigen bepalingen de consequentie te trekken (b.v. practische erkenning van het promotierecht, en daardoor vergemakkelijking van de „wetenschappelijke studie der theologie", overeenkomstig vroegere wenschen van voormalige curatoren).

Verder:

Of is het misschien de bedoeling van den hoo- gleeraar hiermede zich los te maken, of zich los te ver- klaren van de bekende leuze „voor de Kerk door de Kerk"? Dit zou zeker van geen geringe betekenis zijn. Doch het zou o.i. dan toch ook zijn nut kunnen heb- ben, al was het maar om de bestaande situatie zuiver te stellen, zoo de hoogleeraar zich daarover duidelijk uitsprak. Ook met het oog op hen, die deze leuze nog altijd wel hanteeren.

Ik meen, dat de kerken en haar school zeer veel te danken hebben aan de „hanteerders" der „leuze" hier bedoeld. Anders was veel onrecht straffeloos gepasseerd. En ik zie geen enkele reden, om me los te maken

van wat is afgesproken bij de vereeniging van 1882. Prof. Greijdanus heeft nog kort geleden daaraan herinnerd in ons blad; het betrof de erkenning van „beginselen” ter zake van vrije studie, doch ook van de roeping der kerken ten aanzien van een eigen opvoedingsschool.

Verder:

Ook dan echter blijft altijd nog de vraag bestaan: en de Kerken dan, die de School tot een bepaald doel hebben gesticht en onderhouden? Hebben die dus niets te zeggen op de ontwikkeling der theologie te Kampen? De Kerken moeten dan toch maar eens weten waaraan zij in deze dingen toe zijn. Ook zij die in het bijzonder ijveren voor een „School der kerken”, dus een „kerkelijke School”.

De kerken weten al lang, waar ze aan toe zijn; haar bepalingen liggen er al jaren en jaren. Als ze meenen, dat daartegen gezondigd wordt, laat ze dan zoo gauw mogelijk spreken. Maar van de afspraken, gemaakt bij de vereeniging, hebben ze natuurlijk af te blijven.

Het is voor ditmaal meer dan genoeg, dunkt me. De rest bewaar ik voor volgende week.

Vergif.

Volgend frans wordt op duitsche scholen den kinderen geleerd:

„Het is dadelijk twaalf uur,” zegt de onderwijzer; „wij zullen dus nog eens kort herhalen, wat wij dit uur geleerd hebben.” Alle kinderen steken de vinger op. — „Wij hebben geleerd, hoe men Joden kan herkennen.”

En de antwoorden komen dan bij stromen: „Joden herkent men meestal aan de neus — de Jodenneus”. — Maar, om vergissingen te voorkomen: „Ook niet-Joden hebben wel gebogen neuzen, maar ze zijn dan verder boven gekromd. Zo'n neus heet een haakneus, of arendsneus (!). Een Jodenneus is heel wat anders.” „Men herkent Joden ook aan hun lippen. Hun lippen zijn meestal dik. Dikwijls hangt de onderlip wat naar beneden.” — „en aan de ogen herkent men de Joden ook. Hun oogleden zijn meestal dikker en vleziger dan de onze. De blik van de Joden is loerend en stekend. Men ziet al aan z'n ogen, dat het een vals, leugenachtig mens is.”

En elders in het boekje lezen de kinderen nog:

„Ze hebben vaak een laag en scheef voorhoofd. Men noemt dat een „wijkend voorhoofd”. Veel misdadigers hebben zo'n voorhoofd. Joden zijn ook misdadigers.”

Overgenomen uit: „De Bode”, via „Kerk en Wereld” 2 Juni '39. Het blad merkt nog op:

Ziedaar een blik op het paedagogisch milieu, waarin een deel van „onze kinderen”, een wassende groep in het nu reeds zes en tachtig miljoen menschen omvattende Duitse rijk, van staatswege wordt opgevoed. En op de tegenkracht der ouders is niet te bouwen. Gezwegen nog van de moeilijkheid voor vader en moeder van het jonge kind om op te roeien tegen de autoriteit van de „juffrouw” en den „meester”, gezwegen ook van het zwaarder werk om bij oudere jongens en meisjes de ban te verbreken van het massa-oordeel van schoolklas en jeugdgroep, — staan deze ouders in de gezinsopvoeding niet vrij tegenover hun kinderen; ook daar loert de Staat met allerlei spinnenogen, zelfs soms met die van hun eigen kroost...

En ook na de schooljaren sluit het „apparaat van de Partij” de ouderlijke invloed seculair buiten: onlangs meldde de pers, dat de dienst in de Hitlerjeugd (10—18 jaar) verplicht is gesteld voor alle in Duitsland wonende kinderen behalve die uit de Deense of Poolse volksgroep. „Er zijn strafbepalingen opgenomen,” zo eindigt het krantenbericht, „voor ouders, die geen gevolg geven aan de voorschriften omtrent de aanmelding of die moedwillig jongelieden trachten af te houden van de dienst in de Hitlerjeugd”.

Dwang en nog eens dwang. Vaak indirect, zoodat sommige ouders heusch nog gelooven aan hun vrijheid.

Het zwaarste afweergeschut.

Ds E. G. v. Teylingen schrijft in „IJmuider Kerkbode”:

Verbonden Belijdenis, door Ds D. van Dijk. Dit is een geschriftje, dat blijkbaar bestemd is voor uitreiking bij het doen van openbare belijdenis. Ik heb er al veel kwaads van gelezen, maar geloof dat het volkomen Schriftuurlijk van inhoud is, zij het mogelijk wat eenzijdig. Op een dergelijk, dikwijls hoogst noodzakelijk, naar voren brengen van een bepaalde waarheid, wordt tegenwoordig dikwijls het zwaarste afweergeschut gericht, dat eenige explosies veroorzaakt. Gelukkig dat de gemeente zich daar weinig van aantrekt.

K. S.

CORRESPONDENTIE

CATECHISMUS-BIJLAGE.

In verband met de vele aanvragen om de verschenen afleveringen herhalen we, dat deze alleen verkrijgbaar zijn voor zoover de voorraad strekt voor nieuwe abonné's tegen vergoeding van 5 cent per aflevering.

Bij uitzondering kunnen abonné's, die één of meer exemplaren zijn kwijt geraakt, deze tegen denzelfden prijs ontvangen.

Goes.

DE UITGEVERS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Rijnsburg: H. Post te Ambt-Vollenhove-St. Jansklooster en A. J. W. Vogelhaar te Lemelerveld.

Beroepen te:

Rijnsburg (vac. E. H. Broekstra): H. Post te Ambt-Vollenhove-St. Jansklooster.

Aangenomen naar:

Tweede Exloermond: Cand. Dr. N. H. Ridderbos te Kampen.

Bedankt voor:

Hillegersberg-Terbegge en voor De Glind: Cand. Dr. N. H. Ridderbos te Kampen.

Intrede te:

Bennebroek: Cand. J. v. Wijngaarden. Tekst: 1 Petr. 2:4 en 5. Francker: G. Brinkman. Tekst: Rom. 15:29. Nieuweschans: Cand. T. Lopera. Tekst: 1 Petr. 1:24, 25.

Afscheid van:

Haamstede: J. M. Mulder. Tekst: Dent. 30:19c.

F. H. van Loon, †

In den ouderdom van 54 jaar is te Wolfheze na een langdurig lijden overleden Ds F. H. van Loon, em.-pred. van de Geref. Kerk aldaar.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

De Classis Zwolle der Geref. Kerken heeft praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard den heer J. Rook te Steenwijk, cand. aan de Theol. School te Kampen. De heer Rook zal gaarne een eventueel beroep terstond in overweging nemen en des Zondags de kerken dienen. Zijn adres is: Doelenstraat, Steenwijk, tel. 119.

Hulpredikers.

Tot hulprediker bij de Geref. Kerk van Nijberkoop is benoemd cand. H. Herder te Garijp.

Kerk en Cultuur.

Stellingen van Dr. B. Wielenga, v.d.m. te Amsterdam, over „Kerk en Cultuur”. Referaat, te houden op de 5e Centrale Conferentie van Ouderlingen bij de Geref. Kerken, op 14 Juni 1939 te Amsterdam.

1. Wanneer wij de woorden Kerk en Cultuur nemen in de betekenis, die zij door het algemeen gebruik gekregen hebben, zien wij twee grootmachten, die antithetisch tegenover elkander staan in den strijd om de wereldvernieuwing.

2. Nadere bezinning op de begrippen Kerk en Cultuur dwingt tot de erkenning, dat van principieele tegenstelling geen sprake kan zijn, zoodra wij de beide machten beschouwen in het licht van Gods Woord, speciaal in verband met de waarheid dat wezen en doel van de verlossing in Christus herstel en voleinding van het werk der schepping is.

3. Bij de schepping kreeg de mensch tot taak den hof te bouwen (cultiveeren) en te bewaren, opdat Gods werk voltooid en verheerlijkt zou worden door het ambtswerk des menschen (werkverbond).

4. Door de zonde heeft de mensch zoowel zijn ambtsplaats als de ambtsgeve verloren. De gaven, die God hem laat, gebruikt de mensch tot het scheppen van een eigen cultuur, principieel van God afgekeerd, ondanks schoone eigenschappen en nuttige elementen leidend tot verdorvenheid en verderf.

De regering Gods gaat ook over deze God-looze cultuur tot uitvoering van het raadsplan der verlossing (algemeene genade).

5. Deze verlossing geschiedt in den weg dat God den Middelaar beschikt, die vóór den mensch maar ook in en door den mensch het ambtswerk volbrengt tot herstel en volmaking van het leven in al zijn verhoudingen (verbond der genade).

6. Vanuit dit gezichtspunt is Christus de cultuurmensch in den volstrekten zin des woords en de Kerk, door gemeenschap aan zijn Persoon en zijn ambten, de cultuurschepping en cultuurmacht van de hoogste orde.

7. Christus stelt, krachtens deze gemeenschap, aan Zijn Kerk den eisch, dat zij zich onbesmet beware van de wereld (de verdorven cultuur), zichzelf bouwe op het allerheiligste geloof (de geestelijke cultuur), aan alle creaturen het evangelie verkondige door woord en wandel, en dus zoowel het zout der aarde als het licht der wereld te zijn.

8. Zoolang en in zoover de Kerk in deze taak getrouw geweest is, heeft zij groote dingen gedaan tot het scheppen van een nieuwe cultuur, waardoor haar eigen wasdom bevorderd werd. Iedere ontrouw, uitkomend in verwereldlijking en in valsche wereldmijding heeft zich gewroken door ontzending, die nieuwe reformatie noodzakelijk maakte.

9. Het meest dankt de Kerk voor de kennis en beleving van haar cultuurtaak aan de „Gereformeerde” hervorming. Calvijn heeft de oogen geopend voor de organische eenheid van Gods werk, de centrale plaats en de universele taak van de Kerk, het ambtelijk karakter van den christelijken arbeid.

10. Thans verkeert de Kerk, wegens eigen verscheurdheid en verzwakking en door het opkomen van een nieuwe, wereldsche, anti-christelijke cultuur, die niet alleen aan de wonderen der techniek, maar ook aan de wonderen van het evangelie elementen tot haar bouw ontleend heeft, in een ernstige crisis, die naar de eindkatastrofe heenwijst.

11. De roeping van de Kerk in deze verscherpte crisis is boete te doen om de zonde van nalatigheid en ongehoorzaamheid, de antithese met de valsche cultuur te verdiepen en zich te bekeeren tot de nieuwe gehoorzaamheid van het ambtelijk scheppen der ware cultuur.

Het moeilijke probleem, wanneer en in hoeverre de Kerk van de aanwezige cultuur gebruik zal maken, kan alleen worden opgelost door in het denken niet van de cultuur, maar van de Kerk uit te gaan, en door niet de vraag naar wat mag, maar naar hetgeen moet op den voorgrond te stellen.

12. Bij deze taak worde de Kerk geleid en bevestigd door de ervaring, dat God iedere daad van gehoorzaamheid zegent met verrassende verschijnselen van nieuw leven (nieuwe wetenschap, kunst, zedingsbloei), en door het zeker weten, dat de wereldgeschiedenis uitloopt op de voleinding, waarin de mensch Gods (de voltooide mensch) met de gemeente der uitverkorenen (de voltooide Kerk) in de stad Gods (de voltooide cultuur) wonen en met Christus over alle schepselen regeren zal.

Theol. Fac. Ver. o. d. V. U.

Het bestuur is voor den cursus 1939—1940 als volgt samengesteld: C. Gilhuis, praeses; A. Brouwer, ab-actis; W. A. Krijger, fiscus.

Correspondentie aan den ab-actis, adres: Burg. de Bruinelaan 41, Zwijndrecht.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Harderwijk: W. F. Laman te Middelhamnis.

Bedankt voor:

Aalsmeer: W. F. Laman te Middelhamnis.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Aagtekerke-Oostkapelle: A. van Stuyvenberg te Benthuizen.

Bedankt voor:

Terneuzen: J. v. d. Berg te Krabbendijke.

Yerseke en voor Genemuiden: A. van Stuyvenberg te Benthuizen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Alkmaar (vac. wijlen W. D. M. Baar): P. Prins van Wijngaarden te Bergen op Zoom.

Grollo (toez.): Cand. H. Alkema te Woltersum.

Lisse: J. Th. Veenen te Vroomshoop.

Ried en Boer: Cand. S. Postma te Bolsward.

Vollenhove: J. F. L. A. Becht te Warns.

Zevenhuizen (Gron.): Cand. J. Vermaat te Anjum.

Zuidwolde (Dr.) (toez.): W. de Jong te Idsegahuizen (Fr.).

Aangenomen naar:

Dokkum: Cand. J. D. Smits, hulppred. te Zuidlaren.

Geertruidenberg: Mr. J. Visser, cand. en hulppred. te Zaltbommel.

Hoorn op Terschelling: E. Was te Vliedder (Dr.).

Huizum (Fr.) (nadere beslissing): G. Smits te Havelte.

Nieuwpoort: Cand. A. P. Plomp te Ede.

Noordorp: W. J. Schouten, cand. en hulppred. te Den Haag.

Oostburg: F. Oort, voorg. Vrijz. Herv. te Amersfoort, die bedankte voor Hoogezand.

Oosthem (toez.): Cand. W. G. van der Ree, hulppred. te Nijehaase.

Oude Pekela (toez.): G. W. B. A. Thoden van Velzen te Rauwerd (Fr.).

Waverveen: Cand. L. Emmerzaal te Rotterdam.

Bedankt voor:

Beesd: P. A. van Stempvoort te Haskerhorne.

Hilversum: Joh. Bronsgeest te Velsen.

Hoornsterwaag: H. J. F. Wesseldijk te Schoonebeek.

Huizum (Fr.): P. Smits te Havelte.

Papendrecht: J. Batelaan te Stavenisse.

Intrede te:

Haarlem: Dr. E. Emmen. Tekst: Matth. 25:1.

Afscheid van:

Tjamsweer: E. Syperda. Tekst: 2 Cor. 4:13.

GEREFORMEERD GYMNASIUM te KAMPEN

Eerste Toelatingsexamen Vrijdag 7 Juli.

Aangiften en inlichtingen bij den Rector Dr R. J. DAM.

FLINKE BIJVERDIENSTE

Deze is te verkrijgen door in eigen omgeving te werken met den Maranatha-Scheurkalender. Vraag proefschild met in teekeninglijsten voorwaarden bij den

Uitgever J. H. KOK N.V. Kampen

KORTE VERKLARING DER HEILIGE SCHRIFT MET NIEUWE VERTALING

HEDEN VERSCHENEN IN DEZE SERIE: **EXODUS** opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard door

Dr W. H. GISPEN

TWEEDE DEEL Exodus 15: 22 - 40: 38 PRIJS GEBONDEN f2.95 IN ELKEN BOEKHANDEL

Deze uitgave is van het hoogste belang voor ieder, die zijn Bijbel wil leeren verstaan. Elke Bijbellezende profiteert van deze uitnemende verklaring.

Inteekening op heel gemakkelijke voorwaarden

Prospectus met uitvoerige inlichtingen is gratis verkrijgbaar.

J. H. KOK N.V. - KAMPEN

MENIGERLEI GENADE

ELKE WEEK EEN GOEDE PREEK

Red.: Prof. Dr. K. DIJK en Dr. B. WIELENGA

De reeks weerspiegelt het kerkelijk jaar: Feestdagen, Voorbereiding, Avondmaal, Nabetrachting, Zedings- en andere Zondagen, enz.

Slechts f2.— per kwartaal franco p. post. In elken boek. Vraag gratis proefnr.

Uitg. J. H. KOK N.V. - Kampen

Dezer dagen zijn de proefschilden verzonden van den

CHRISTELIJKE SCHEURKALENDER

MARANATHA

VOOR HET JAAR 1940

Bewerkt door

Ds J. J. KNAP Czn

Het schild geeft een voorstelling van NATHAN EN DAVID, en wel het moment, waarop de profeet zijn beschuldigend „Gij zijt die man!” uitsprekt. Alleen reeds om het prachtige Schild met zijn weelde van zachte kleuren is deze kalender zijn prijs waard.

Als premieboek zal verschijnen:

TUSSCHEN TWEE MACHTEN

door S. HARRISSON

Een boek van ongeveer 160 bladz. - Boeiend Ontroerend - Leerzaam

Wie iets bijzonders, iets goeds en iets moois wil hebben, teekene in op den Maranatha-Scheurkalender. Door de Pers wordt deze Kalender geroemd als: „t Beste van het goede”, „t Beste van het beste”, „t Beste van de spits staat”, enz. enz. enz.

Verzeek U van een exemplaar door tijdige inteekening bij Uw Boekhandelaar of bij den Kalender-agent.

Uitgave J. H. KOK N.V. Kampen

HILVERSUM

Rookt U een fijne Sigaar?

Of preferiert U een pijp?

Dan kunt U terecht bij

Sigarenmagazijn

„The Oldsmoker”

Kerkstraat 8 - Hilversum.

Medev.
Rott.
Dan.
Ds.
Koo.
Sch.
Rott.
kam.
Gron.
Dr.

Alle.
Prof.

INHOUD
Schrift:
Kerk. k.
ging de
standig
school.
Lohman
altijd bl
Catechis
Van on
Literatu
Geesteli
soc. lev
schouw.
blz. 137

Neder
dachten
en het s
geschied
danken
rector o
Nederla
reeds v
versiteit
wijst da
heeft ge
Engelan
brooke
de man
een leet
in de ee
geregeld
had. In
dat mer
Engelan
in Nede
brengen
bewaren
geven.
Zoo.
Woodbr
„Vereen
Eenm
stands
Woodbr
heid te
cursus
de circ
persone
deelnem
recht vo
In late
weer al
spraken
derzijds
het gelo
van eig
ook zijn
zitten m
Opger
brooker
staan a
grote m
de moe
gehad e
Zoo.
willen
maken.

In les
telt vol
onder 2

1) Ric